

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Голос адыга

макъ



1923-рэ ильесым
гъэтхалэм
къышегъэжьагъезу къидэклэ

№ 91 (21345)

2017-рэ ильэс

ШЭМБЭТ
ЖЬОНЫГЪУАКІЭМ и 27-рэ

къыхэтутыгъэхэр ыкы
нэмэгдэх къэбэрхэр
тисайт ижүүлэгчийн
WWW.ADYGOVOICE.RU

Адыгэ Республикаам и Правительствэ игъэзет



Жъоныгъуакіэм
и 25-м пчыхъэм
ехъулІэу Кошхъэ-
блэ, Джэджэ ыкы
Шэуджэн район-
хэм япсэупІэ
14-мэ, псыхъохэу
Фарзэрэ Щэхъу-
раджэрэ алъэны-
къокІэ Ѣыгэхэм,
псыр акІэуагъ.



Цыиф псэуплэхэм якъэухъумэн пшъэриль шъхъа!

Шэуджэн районым «Щынэ-
гъошху» зыфилорэ режимыр
ащагъэуцугъ.

Адыгэим и Лышхъэ ипшъэ-
рьлхэр пэлээ гъэнэфагъэкіэ
зыгъэцакіэрэр псэуплэхэу Дон-
дуковскэм, Дружбэм, къуаджэ-
хэу Хъакурынэхъаблэ, Джы-
ракье ыкы Къэбэхъаблэ анах
гумэкыгьо чыгэхэу ялхэм
ащагъаагъ.

Жъоныгъуакіэм и 25-м съ-
хатыр 18-м ехъулІэу щагу 252-
мэ, псэуплэ унэ 16-мэ, зы
трансформаторнэ подстанции,
зы псыкычэшыпІэ псыр къа-
къэуагъ, лъэрсыкло лъэмиджи-
ту фыкъуагъ хъугъэ.

Муниципальнэ образование-
хэмрэ къоджэ псэуплэхэмрэ
япашхэм Къумпыл Мурат
афишыгъэ зэлукіэм анахъэу
анаэ зыщтырагийнэдзагъэр
автомобиль гъогухэм яшын-
гъончагъ, юфхэм язитет нах
дай хъумэе игъом цыфхэм
макъэ ягъэуугъэнир, псэу зэ-
шъоцхэр ыкы гъомылапхъэ-
хэр тэрээзү алекігъэхъэгъенхэр

ары. АР-м псэолъэшынмыкэ
и Министерствэ пшъэриль фи-
шыгъ зыкъхэм ягъэптиэнкіэ
джыри ишыкігъэшт техникэр
алекігъэхъанеу.

Адыгэим ирайони 4-мэ «Чрезвычайнэ ситуацием» ирежим ащагъэуцугъ

Адыгэ Республикаам и Лышхъэ
ипшъэрьлхэр пэлээ
гъэнэфагъэкіэ зыгъэцакіэрэ
Къумпыл Мурат жъоныгъуа-
кіэм и 26-р къызыхъашт чэ-
щым Шэуджэн районымкіэ къуа-
джэу Къэбэхъаблэ Ѣыгэхъаагъ ыкы
ошлэдэмышыгъэ зыхэль тхъа-
мыкъягохэм якъэхъэм ядэгъэ-
зыжынрэ Адыгэ Республикаам
машлом зыкъышмыштэнэм ило-
гъохэмрэ афэгъэзгэе комис-
сион иэзлукіэту зэхижэгъагъ.
Ащ хэлэжъагъэх Адыгэ Республикаам
иминистрэхэм я Кабинет
хэтхэр, муниципальнэ образо-



ваниехэу гумэкыгъо чыгэлэ
ифагъэхэм ялащэхэр.

Жъоныгъуакіэм и 26-м къы-
зыхъэжъагъэу Шэуджэн, Крас-
ногвардейска, Кошхъэблэ ыкы
Джэджэ районхэм «Чрезвычай-
нэ ситуациекіэ» зэджэхэрэ
режимири ащагъэуцугъ.

Жъоныгъуакіэм и 26-м пчэ-
дыхъям съхатыр 6-м дэжь
зэрагъеунэфагъэмкіэ, щагу
225-мэ, цыфхэр зыщыпсэурэ
унэ 13-мэ, зы трансформатор-
нэ подстанции, зы псыкычэ-
шыпІэ псыр къакіэуагъ, лъэр-
сыкло лъэмиджиту зэхэкъута-
гъэ хъугъэ. Ошхым зэрары-
шко къызифыгъэр муници-
пальнэ образование 3-мэ япсэ-
уплэ 14 (Кошхъэблэ, Джэджэ,
Шэуджэн районхэр).

Псыхъо Фарзэ илс зыкъы-
зэриэтыгъэм къыхэкіэу къуа-
джэу Хъакурынэхъаблэ дам-
бэр къыщыуутигъ. Ащ къыхэ-
кіэу цыфхэр зыщыпсэурэ унэ
15-мэ псыр къакіэуагъ. Джэджэ
районымкіэ псэуплэу Новэм
дэт псыуцуплэу Центральнэм
шлюзэр къызэрэшыуутигъэм

къыхэкіэу Шэуджэн районымкіэ
къутырэу Задунаевскэм дэт
хэпІэ 11-мэ псыр акІэоны
ишинаагъ Ѣылэ хъугъэ. Ахэм
ащыпсэухэрэр пэлээ гъэнэфагъэкіэ
цыфхэр зыдащэхэрэ
пунктым игъом агъкошыгъэх.

Къумпыл Мурат пшъэриль
къафишыгъ ошхышохэм апъ

къикыгъо гумэкыгъом икІэух-
хэр амал зэрилкіэ нахь псын-
кіэу дэгъэзижыгъэнхэм аклы-
чэ зэлкіэм зэдьрахьылпэнэу,
техникэр къашхъапштэр алек-
кълагъэхъанеу, зэрар зыхыгъэ
цыфхэм яшуагъэ арагъэкын-
нэу. Адыгэ Республикаам и Лышхъэ
ипшъэрьлхэр зыгъэцакіэ-
рээр чэш реным лылпльагъ
дамбэхэм ягъэптиэнкіэ, джащ
фэдэу нэпкъхэм ягъэптиэн
епхыгъэ юфхъабзэхэм язэшо-
хынкіэ юфхэр зэрагъэцакіэ-
хэрэм.

Дамбэхэр амал зэрилкіэ
нахь псынкіэу зыпкь игъеуцо-
жыгъэнхэм иоф къихагъэлэ-
жыгъэх Урысюм и МЧС ику-
тамэу Адыгэ Республикаам Ѣы-
лэм, цыфхэм якъэхъумэнкіэ

ыкы ошлэдэмышыгъэ зыхэль
юфхэмкіэ Адыгэ Республикаам
и Комитет ялыклохэр, джащ
фэдэу техникэри алекълагъэхъагъ,
материалхуу къашхъапштхэ-
ри арашаллэх. Пстэумкы нэ-
бгырэ 310-мэ, техникэ 57-мэ
псыр зыкІэогъэ чыгэхэм юф
ащашлэ.

Шэуджэн районым щызэшыахырэ юфшэнэыр Къумпыл Мурат ежь ышхъэкіэ еуплэхэм

Ошхышохэм апъ къикыгъо
псыр зыкІэогъэ псэуплэхэр
14-м нэсигъэх. Кошхъэблэ ыкы
Джэджэ районхэм Шэуджэн
районри къахэхъуагъ.

Пчэдйжым жьэу Къумпыл
Мурат Шэуджэн районым ит
къуджэу Хъакурынэхъаблэ
къулыкъу гъэнэфагъэхэм япаш-
хэм зэлукіэ Ѣадишыгъагъ.
Сыхатыр 5-м дэжь псыхъо
Фарзэ дамбэр къыщыуутигъ
ыкы иунэ 18-мэ псыр къа-
къэуагъ.

Зэкіеми апэу зэшхохыгъэн
фэе пшъэрильтэу Къумпыл Мурат
къыгъэуцугъэр зыфгъэ-
хыгъэр цыфхэм япсэуплэхэм
къызэракіорэр къызэтэлэж-
гъэнэр ари. Ащ пае республи-
кэм ишшхъэтэш пшъэриль афи-
шыгъ псыдэклыпІэхэр ашын-
хэу, псыр къызыщыдэклын
ылтээкыщт чыгэхэм пшахъ

(ИкІэух я 2-рэ н. ит).



НЕУЩ – ПОГРАНИЧНИКЫМ и МАФ

Урысыем икъэралыгъо гъунапкъэ иухъумэкъо дзэхэр зызэхашаагъэхэр ильэс 99-рэ зэрэхъурэр жъоныгъуакъэм и 28-м хагъеунэфыкъыщт.

ИЛЬЭС 99-РЭ МЭХЪУ

Джырэ пограничнэ дзэхэм ублалэ афэхъугь 1918-рэ ильэсийн жъоныгъуакъэм и 28-м Народнэ Комиссархэм я Совет и Декретэу «Пограничнэ ухуумэнэр зэхэцгээйнэр» зыфилоу В.Ленинир зыкъэтхэгъягъэр. Сыдигъорэ лъэхъани къэралыгъо гъунапкъэм иухъумэкъо дзэхэм лъыхъужынгъэшхо зэрхэштигь. Хэгъегу зэошхом ильэхъанэ пограничник нэбгырэ мини 100-м ехъумэ орденхэмэр медальхэмэр афагъешшошгъягъэр, нэбгыри 150-м ехъумэ Советскэ Союзым и Лъыхъужыцэр къафаусыгъягъ. Ахэм зыкъе ашыц Мыекъуапэ къышхъугъягъ генерал-майорэу Николай Михайловыр.

Адыгэир фашистхэм къаэ-клахыжы зэхъум, пограничник нэбгырэ 41-мэ зыкъи по-гранполк 23-мэ аapse атыгъ. Аджырэ ильэсхэм къэралыгъом игъунапкъэ иухъумэкъо къулькыу рэхъат илэп. Блэкъыгъэлэшгъум ия 80-рэ ильэсхэм пограничник нэбгырэ мин 27-м орденхэмэр медальхэмэр афагъешшошгъягъэр, нэбгыри 7-р Советскэ Союзым и Лъыхъужьхъугъягъ. Къэралыгъо тынхэр къызыгъашшошгъягъэм тиреспублике щыцхэри ахэтых: Виктор Бурнышевыр, Джармэкъо Инвербый, Евгений Стаценкэр, Григорий Шевченкэр, нэмыкъи-хэри.

Адыгэир къэралыгъо гъунап-

къэм лъыгъесыре республикэу щымыт нахь мышэми, аш ишьольыр щызэхашаагъ пограничник ветеранхэм я Союзэу нэмыкъи общественнэ организациехэм афэдэу къыткэхъухъэрэ ныбжыкъеэхэм патриотическа плунгыгъе адзызыхъэрэ, ветеранхэм, яшхъэгъусэхэу зизакью къенагъяхэм афэгумэкъырэр, зэрильэкъыщтим тетэу Испыгъу афэхъурэр. Организацаем иофшлэн чанэу хэлажьэх Сергей Алексеевыр, Николай Атамановыр, Владимир Вагановыр, Армен Геворкян, Алик Ерансян, Роман Киселевыр, Клэр Аминэ, Сергей Комаровыр, Олег Ломан, Александр Марголинир, Анатолий Мартыновыр, Арка-

дий Поповыр, Николай Ремизовыр, Михаил Рудь, нэмыхъэрэ.

Пограничник ветеранхэм я Совет ыцэкээ ыкъи сэ сцэкээ къэралыгъом игъунапкъэ иухъумэкъо дзэхэр зызэхашаагъэхэр ильэс 99-рэ зэрэхъурэм паэ зэктэ Адыгэим ипограничникхэм сафэгушо.

Псауныгъэ пытэ яэнэу, бэгьашэ хүнхэу, яушшо къергъонэу ыкъи яшыгъэнэгъе гьогу зими ыукуон ымыльэкъынэу афэсэло. Джаш фэдэу тафэгушо къэралыгъо гъунапкъэм «ин-нэжжэхъэу» Раиса Алмакаевам, Валентина Вилисовам, Екатерина Сячинам, ЮДП-м (пограничникхэм яныбджээту ныбжыкъеэхэм) хэтхэм ыкъи фэхыгъе пограничникхэм ясаугээтэу «дзэктоли» псынэкъечым» дэж ѿдгъэуцугъэмкэ спонсорэу тиагъягъэм тигуалэу тафэгушо.

Иван ДАВИДЮК.

Адыгэим ипограничник ветеранхэм я Союз итхъамат.

МЭФЭКІ ЗЭХАХЬ



Жъоныгъуакъэм и 18-м АР-м и Лъэпкъ тхыльеджаплэ мэфэкл дахэ щылагъ. Ар усаклоу, прозаикэу, радиожурналистэу, Урысыем итхаклохэм я Союз хэтэу, АР-м культурэмкээ изаслуженнэ юфышлэу Олег Селедцовыр ыныбжь ильэс 50 зыкъи итворческэ гьогу ильэс 30 зэрэхъугъягъэм афэ-пэхъыгъягъ.

Къахьоу зызэрэрагъэушхурэр къыхигъяшыгъ. Олег Селедцовыр ипроизведенхиэр гъээз ыкъи журнал зэфэшхъяф 42-мэ — «Москва», «Молодая гвардия», «Вертикаль», «Луч», «Российский писатель», ахэм анэмыхъеэхэм къызэрэхаутыгъягъэр къыуагъ.

Къыблэ Федеральнэ шьольырым итхэкло анахь шьхъаэ нэбгырэ 50-м Олег Селедцовыр зэрэхэтээр къигъетхыгъ, щытхуцэлэхээр зэрээнбдэгжэй-гупшигэйхэр, Урысые литературнэ зэнэкъокуухэу И. Шмелевым ыкъи В. Шукшиний ацэктээхээрэ, дундээ Каверинскэ литературнэ зэнэкъокуум ялауреатэу зэрэштийр къыуагъ, тапэки цыфрыгүхэм нэфыр арильхъяу ильгогу лъыгъэлэтийнэу фэлэгэуагъ.

Зэлүкэгүм хэлэжьагъэхээрээ фабэхэр юбилиярим къыфалуагъэх журналэу «Литературная Адыгэя» зыфиорэм шьэдэгкъыжь зыхьырэ исекретарэу Елена Поздняковам, АКҮ-м литературэмэр журналистикирээ икафедрэ идочентэу, филология шээнгээхэмкээ докторэу Татьяна Степановам. Радиожурналистэу, усаклоу Гутэ Санят Олег итворчествэ ыкъуачэ зынэсирээр къигъетхъяу, «коллективнэ роман» жанрэмкыи гъэхъягъээр зэрийхэм анаэ тырагицэдэгээр. Тхээлээ зэфэшхъяфхэм зы темэещэжьэгъэ иныр зэдакъудын-

зэ, ягупшигъе гъусэ зэрэзэфашырэр къылотагь. Аш фэдэ произведениеу Селедцовыр илэм ежь Санят ышхъээхээ зэрэхэлэжьагъэр, адыгэ лъэпкъ шэн-хабзэм изы ыахь аш къызэрэштихъягъэр къариуагъ. Селедцовыр творческа мэшшочэ ин иусэхэм, ипрози ахэльэу ыльятаагъ, «Гъогу маф!» рилюагъ. Гутэ Санят Олег урысыбээхээ фызэхильхъягъэ усэм къеджагъ, аш игъээпсэкъе, ижынчыгъе ыкъи къыуатэрэм ыгъэрэзагъяхэу зэлүкээхэм хэлажьэхэрэр игу афытеуагъ.

Мэфэкъим хэлэжьагъа «Бард Юга» зыфиорэ авторскэ орэдым и Клуб ипащэу Сергей Верещагинир. Олегэ ежырэ бэшлагъяу зэрэзэрэшэхэрэр, орэдым, усэм, гупшигъсэм ажь къикъеу ныбджэгъу зэрэзэфэхүүгъэхэр, джы зэрэзгүнэгъу гупсэхэр, зэрэзэпэблагъэхэр сидымки къыуагъ. Ныбджэгъум ыкъи мэфэкъим къеклонгагъэхэм гитарэм къыдыг-ригъаозэ орэдхэр къафиуагъ.

Зэлүкэгүм хэлэжьээрэ пстэумэ апае усаклоу, прозаикэу Олег Селедцовыр илирическа усэхэм ашыцхэм игуалэу къяджагъ, къыфалуэгъяу зэлүкээхэм къеклонгэлэгээ пстэумэ «тхашьуэгъэпсэу!» къариуагъ.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Сурэтхэр мэфэкъим щытырахыгъях.

Сабыигъор зылъэпсэ творчествэр

Мэфэкъим хэлэжьагъэх АКҮ-м филологиекъе ифакультет, Адыгэ къэлэгъэдэжэ коллежэу Андрыхье Хъусен ыцэ зыхырэм ястудентхэр, якъэлэгъяджэхэр, творческэ интеллигеницием щыцхэр, ежь юбилиярим иофтшэгъухэр, иныбджэгъухэр, итворчествэ зинласэхэр.

Мэфэкъим къыдыхэлтыгъягъэу тхээлээгъэхонуу «Родом из детства», слайд-программэр къагъэхъазыгъягъ.

Мэфэкъ зэхахъэр шүфэс пасылтээхээ къызэзүхыгъ АР-м и Лъэпкъ тхыльеджаплэ иофтшэлэу Кучмэз Аминэт.

Творческэ зэлүкэгъур зэрийгъ ясажаагъ усаклоу, бардэу, литературнэ редакторэр А. А. Адельфинскэм.

— Олег Валерьевич Селедцовыр шылхъээум и 17-м, 1967-рэ ильэсийн Иркутскэ хэкум ит къалэу (дышъэкъычэхыгъ) Бодайбо къыцхыгъ. 1991-рэ ильэсийн Адыгэ къэралыгъо къэлэгъэдэжэ институтын филологиекъе ифакультет къыззухым, литературэмкээ къэлэгъяджэхэр, социальна педагог-

гэу, шуныгъе юфымкээ директорым игуадзэу юф ышлэгъ. АКҮ-м епхыгъэ аспирантурэм щеджагъ ыкъи къыуухыгъ. 1995 — 2012-рэ ильэсхэм АР-м итерадиокомпание иреспублике радио ижурналистигъ. 2012-м къыцхыгъягъэу 2013-рэ ильэсийн нэс журналэу «Литературная Адыгэя» зыфиорэм иредакторыгъ. Тхэн сэнаушигъягъэр хэлээгъ къэтэджыгъ, зэкэ гупшигъе лашуухэр къызыгъягъэр иса-бынгу, къэлэгъу тхъагъар ары, — къыуагъ А. Адельфинскэм.

Мэфэкъ зэхахъэм хэлэжьагъ ыкъи къыцхыгъягъаагъ Мыекъопэ ыкъи Адыгэ епархием исекретарэр, динлэхъяу А. В. Афонинир. Олег Селедцовыр икъелэм зэрэчаныр, зэрэзафэр, къытэшэлэгъыгъ дунаир ыкъи щылакъэр иусэхэмкээ, ипроизведениехэмкээ нахь къытпэблагъе ышыхээ шум, шынпъягъэм тызэрэфищэрээр къыхигъягъ. Гупшигъе къабзэм ишхъаныгъупчээ нэф Тхээм къызэрэфызэзүхыгъэр ипсалъе щыкъигъэтхыгъ, гукъэбзагъэр зэфэдэкъе зыхэгощгъэ Селед-



ИлофшIакIэкIэ, изекIокIэ-псэукIэкIэ къахэшы

Ахэр ары Адыгэкаалэ иапэрэ гурыт еджапIэ идиректорэу Чэтыжъ Маринэ сэзыгъашIагъэхэри.

А лъехъаным Шъэумэн Хъазрэти Президентыгъ. Республика и Парламент итхамаэтгэй Хъаджэбыекъо Русълан депутат заулэ игъусэу Адыгэкаалэ, аш хэхъэрэ псэупIэхэм гумэлкыгуо адэлхэр зэрэшшэнэу къекIогъагъэх.

Упплэкунхэр мэфэ зыттушэ реклокIыгъагъэх. Комиссием хэтхэр а лъехъаным Чэтыжъ Маринэ зипэшшэгэе ублепIэ еджапIэм чахъэхи, зыгорэхэм акIеупчIэхи, ежхэр пшыгъяшэти, чыунену псыр зеризыр зэрамыгъэльэгоу къежъажыгъагъэх. Ау сцыгъупшэрэп бзыльфыгъэ цыкIум ищыкIэгэе гущыIэхэр къигъотыхэзэ чыу-

кIэлэцIыкIухэр шу ельэгъух, юфышIошху, зэхшэкло дэгъу. Коллективыр дэгъоу зэрещэ, зэдэуяжхуу егъэлажъэ. Ишьэрлыжхэр щытхуу хэльэу егъэцакIэх, ѿсцетхыпIэу ти. Гъэрекло Москва къикIыгъэ хакIэхэр къызыфекIохэм, кIэлэджа-клохэр зэрэгтэокIыгъэхэр, альгүрэг агъашIаго икъугъ. Тиреспубликэ гъесэнгъэмрэ шэнгэйэмрэкэ иминистрэу А. КIэрщэм еджапIэм илофшIагъэхэм осэшхо къафишигъ, къытфэрэзэу клюгъигъэ».

Чэтыжъ Маринэ ятэу Барцо Заурбеч Адыгэкаалэ иапэрэ псэолъешIхэм ашыщиgъ. Янен Аминэт ары аперэ кIэлэцIыкIу



Аперэ директорэу иагъэр Гусэрыкъо Теуцожь. Аш къикIэльбы-клюгъях Хъунэго Сэфэр, Абайдулин Эшбир, Хъакомэ Зое, Чэужь Мирэ, Лыхэсэ Аскэр, Нашмыкъо Анжелэ, Хъахукуо Мирэ, Напцэкъо Бадур. ЕджапIэм ия 10-рэ директорэу сэ сыхуугъ. Мир къызызэуахыгъэм къыщегъэжьагъэу нэбгыре

пIэм ильэс 45-м къыкIоц зыгъэцкIэжын горэ rashыллагъэп, йыгъэкI дэдэ хъугъагъэ. Хатэгъу Налбый ылъэкI рихыылли, ти Премьер-министрагъэу Къум-

фэкIонэу тэгүгъэ. Гъэрекло къычэхъэгъагъэм 25-кэ ар нахыб. Непэ аперэ классхэр зэрэхъухэрэ 3-мэ, къекIорэ ильэс-сыкIэ еджэгъум кIелэцIыкIухэр класси 4-мэ ашеджэштых.

Сызипэшэ колективыр нэбгыре 60 зэрэхъурэ, 50-р кIэлэгъаджэх, адрэхэр логопедых, медицинэ юфышIэх, нэмийхэм афгъэзагъэх. КIэлэгъаджэхэм янахыыбэр оптышхо, ашшэрэ катогорие зиэ, зищтыхуу плон закIэх. Сигуадзэу Хъахуукъо Мирэ, хысалыр языгъэхыырэ Натэкъо Зое, Лыхэсэ Аскэр, биологиимкэ — Джармэкъо Ларисэ, урысызбэмкэ — Хъатэгъу Нуриет ацэ къесмыон спэкIыщтэп. Къыхэгъэшхэз шоонгыу я 11-рэ классым исхэр зэтгэгээшэтийн афэзигъэхъазырыре Жэнэ Разыт, я 9-рэ классхэм афэгъэзгэхээ Пэрэныкъо Сайдэ, Шэрэныкъо Марзиет, ублепIэ классхэм ашезыгъэджэхэрэ Лэупекъе Сусанэ, Хъакомэ Эльмире, Джанхьот Аминэт, анахь ныбжыкъеу Пхъэчьещэ Азмэт, адигабзэр языгъэхъахэрэ Ехуулэ Рахьмет, Блэгъожъ Марилет, ЗекIогъу Светланэ.

Кадрэхэмкэ тиоф дээп, кIэлэгъаджэхэр екъух. Дээр ныбжыкъиэхэр къизэртфемыкъохэрэ, зэрэтиамкэ ары. Икыгъохэми талъэхъу. Зыныбжъ хэкIотагъэхэм ачыпэ идгэхъащхэм якъэгъотын тыпылызыз, тиеджапIэ къезуухыгъэу, университетым щеджэрэ Джамырэ Нэфсэт къедгэгъээжынэу тэзэгъигъ, зэрэргиеджэшхэр хысалымрэ информатикэмрэ. ИофышIэзэ, аужыре курсхэр къуухыжыщтых.

Непэ къэралыгъю программау щыIэхэм ялтыгъигъу егъэджэн-пүнүгъе иофшIэнхэр зэхэтэшх. Зэтгэгээ къэралыгъю ушэтынхэм таффхазыр. Ахэм кIэух дэгүүхэр афэхъунхэм фэш кIэлэгъаджэхэр нахыбэрэ кIэлэджа-клохэм адэлажъэх.

ШыкIагъэ, гумэкIыгъю горэхэри тимыIэхуу щытэп. Сменитлоу тиикIэлэджа-клохэр еджэх. Аш ишуагъе къакIорэп. Ятлонэрэ сменэм я 3-рэ, я 4-рэ, я 6-рэ, я 7-рэ классхэм арысхэр къекIох. Ахэр нэбгыре 300 мэхъух. Ятлонэрэмкэ, еджапIэ дэгүүхэм предмет пэпчээ класс гъэнэфагъэхэр ялэх, тэ ахэр зэрэтийэхэр предметитуу нылэп. А шыкIагъэхэр дэгэзээжыгъяньхэм пае тиеджапIэ унэшхо къыпышхыгъяньхэм фае. Тэгүгъе ашкIэ иэпIэгъуу къытфэхъунхуу.

НЭХЭЕ Рэмэзан.



нэм гумэкIыгъуо къафихыырэр зэраригъэльэгъуягъэх.

Аш ынж къалэм юфхъэбээ зэфэшхъяфу ашызэхашхээрэм кIэлэджа-клохэр къарищапIэхэу, къашыгушыIэхэу тырихыллагъ. Хэгъэгу къоц юфхэмкэ Адыгэ Республика иминистрэштыгъэ Александэр Речицкэм ильэс къэс Адыгэкаалэ дэжъкIэ «СливинойкIэ» заджэхэрэ гъоту зэхэкIыпIэм щэтире шаригъэгъяалти, цыфхэр ригъэблагъяштыгъэх. Гъэрекло аш фэдэ зэхахъэм къекIогъагъти Премьер-министрагъэу, джыреспубликэм и Лышихъэ ишьэрлыжхэр пIэльэ гъэнэфагъякIэ зыгъэцкIэре КъумпIын Мурати. Чэтыжъ Маринэ дышшэ бгъэхалхъэхэр къезыхыгъе якIэлэджа-клохэр КъумпIын Мурати. Чэтыжъ Маринэ дышшэ бгъэхалхъэхэр къезыхыгъе якIэлэджа-клохэр КъумпIын Мурати.

Темир Кавказым щызэлъашIэрэ шIэнгъэлэжышхуу Блэгъожъ Зулкъаринэ къысилогъагъэрэ сцыгъупшэрэп: «Ар анахь пшэшьэжыые үшүү эзгэджахъэхэм ашыц. Лыэшэу сырэгушхо». Адыгэкаалэ имэрэу Хъатэгъу Налбый аш фэгъэхыгъигъуу къытфэхъуу: «Цыфхэр,

2500-рэ къычIатуущыгъ, щыIэнгъэм игъогушо тыригъэхъягъэх. Тикъалэ имэрэу Хъатэгъу Налбый аперэ я 10-рэ классуу къычIатуущыгъэхэм ашыц. Лыэшэу тэри тырэгушо, ежыри тыщыгъупшэрэп.

Къалэр агъэпсы зэхүүм гүлэн юфкIэ арагъашIагъэхэр еджапIэ

нэм нэбгыре 656-рэ мыш чэс, ахэр класс 28-мэ ашеджэх. Я 11-рэ классыр къэзүүхыщтыр мыгъэ нэбгыри 9 нылэп. Къыхэгъигъэх ильэсхэр 60-м нэсэу къычIатуущыгъэх. Джыя я 9-рэ классым ылж кIэлэджа-клохэр колпэдхэм ачхэхъэх.

Мыгъэ аперэ классхэм ашеджэнэу нэбгыре 98-рэ къыт-



МЭФЭКИ ЗЭЛҮҮКІГҮЙ

ТХЫЛЪ АКЪЫЛ-ШІЭНЫГЪЭМ ҮКІУАЧI

Ильэс къес, жъоныгъуакъэм и 24-м, славян хэгъэгүхэм зэфэдэкээ тхыбзэмрэ культурэмрэ я Мафэ ашыхагъяунэфыкы, шыихъ зэшхэу Кириллэр Мефодийрэ — славян тхыбзэм изэхэгъяуцакъохэр — ашагъашлох.

Мы мэфэкъым ипэгъо! Йофтъабзэ «День славянской письменности и культуры. Святые равноапостольные братия Кирилл и Мефодий» зыфиорэр АР-м и Лъэпкъ тхыльеджапэ ёшкуягъ. Аш славян тхыбзэм иавторхэу Кирилл ыкчи Мефодий



яхылпэгъэ гүшүээр кышишигъ периодикэмкэ тхыльеджапэм исектор ипащэу Л. Крутиковам.

Темэ шхъаэмкэ тхылъ къэгъэльэгъонэу «Свет разумения книжного» зыфиорэм зэлүүкэгүм хэлажъехэр аш ыжүм фагъэнэосагъэх тхыльеджапэм иофышэхэу Л. Крутиковамэр З. Дыдыкыымрэ.

Шыихъ зэшхэм гэсэнгъэ йофтъиеншоу зэшуахыгъэм ифилософие нэшанэхэм яхыллагъэу гүшүэ кышишигъ Лъэпкъ тхыльеджапэм инаучнэ иофышэ шхъаэу Тыгы Рэмэзанэ.

Үпшээкэ зыцэ къетюгэ тхылъ къэгъэльэгъоним тхыльеджапэм ифонд иматериал 70-рэ фэдиз щагъефедагъ. Къэгъэльэгъонэу ѩэ эзтеутыгъэу агээ

псыгъэм тхыльхэр, журналхэр, гъэзэт зэфэшхъаф тхыгъэхэр, гъотыгье тхылъ гъэштэгъонхэр щыпплэгъущыгъэх. Исперитх тхыльхэмкэ унаэ зытебдэхэр «Киевская псалтырь» зыфиоу 1397-рэ ильэсэм икыдэкъыгъо материалхэу «Слово о полку Игореве» фэгъэхыгъэхэр, текстыр ыкчи шэныгъэ уштыхинхэр.

«Слово о полку Игореве» зыфиорэр, зэрэгэуунэфыгъэмкэ, я XII-рэ лэштэгъум ыкчэ атхыгъягъ, ежь тарихъ хыгъэш-шагъэр 1185-рэ ильэсэм Ѣылагъ.

Тхылъ къэгъэльэгъоним иахъ пэпчъ уигъэгъуазэу ижъирэ тхыльхэмкэ бэ къытуатэрэр. Зытъо иофытъомкэ зэхахьэм тхыльеджэхэр, мы темэр зышгъэштэгъонэу зэзигъэштэхэр ныбжыкъэхэм ашыщхэр хэлэжьагъэх.

(Тикорр.).



Кином и Унэу Москва дэтым жъоныгъуакъэм и 17-м режиссерэу Нэгъялпъэ Аскэрбый творческэ пчыхъэзэхахъ щыриагъ. Йофтъабзэр шыгъо-шэжэй Мафэм ипэгъо! зэхашгъэагъ.

«Черкесия» ыкчи «Черкешенка» зыфиорэр фильмитур режиссерым Москва къышигъэльэгъуагъ. Пчыхъэзэхахъэм Нэгъялпъэм фильмэхэр зэригъеуцугъэхэр кышилотагъ, непэ йофтъыдшээрэм, гухэльэу илэхэм кызызъялахъэхэр ашигъэгъозагъэх. Гүшүээм пае, режиссерым зичээзу документальнэ картинэу адигэшым фэгъэхыгъээр Германием щытырехы. А хэгъэгүм ичылпэу Баварием зыфэдэ къемыхъуగъэ фермэйт къэбэртэшхэр щахъухэй. Аш фильмэм щыщ пычыгохэр Нэгъялпъэм щытырехых.

Сыхьатэр ныкъорэу фильмэм тэфэрэм лэштэгъу пчыхъагъэ къеубыты. Аш фэдэу «Черкесием» лэштэгъу пчыхъагъэм Черткесирем Урысъирем ыкчи нэмийкъ пүнэгүү къэралыгъохэм зэфыщытыкъэу зэфырягъэхэр къыщыгъэльэгъуагъэх. Урысые Федерацием изаслужен-нэ артистэу Зыхъэ Заурбый ымахъэ тарихъым ухэшэ.

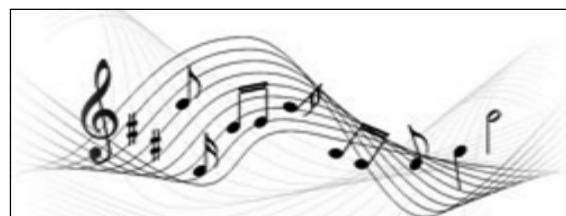
Я 2-рэ фильмэу «Черкешенкэм» Нэгъялпъэм адигэ бзыльфыгъэ дунэе тарихъым ыкчи культурэм чылпэу ашиубытырэр къышигъэльэгъуагъ. Гүшүээм пае, тырку телесериалэу «Великолепный век» зыфиорэм исценарие зытхыгъэ бзыльфыгъэр илтэпкъкэ адиг. Хъагъундэкъо Елмэсхан Францием щыкъогъэ движениеу Сопротивлением Шарль де Голль игусэу пажэхэм ахэтыгъ. Бэмэ ашлэрэп ар Коко Шанель пэблэгэ цыфэу зэрэштыгъэр ыкчи идунаи зехъожьым къэралыгъо пащхэм афэдэу зэрэгтэйтлыжыгъэгъэр.

«Черкешенкэм» режиссерым адигэ бзыльфыгъэхэм яхыллагъэу бэ къышилотагъээр. Мы ильэсэм ионыгъо мазэ картинэр Лондон къыщагъэльэгъошт. Ашкэ Аскэрбый Иэпилэгъу къыфэхууцт къэбэртэе усаклоу Бэлаго Любэ. Фильмэр индэжилзызбээкэ зэдзэкъыгъах.

Творческэ зэлүүкэгъум Урысые Федерацием инароднэ артистэу Тутэ Заур хэлэжьагъ, ордэу «Адыгэхэр» зыфиорэр къышигуагъ. Москва щыпсэурэ адигэ клаалхэр, пшъашхэхэр зыхэкт къэшьокто ансамблэу «Черкесия» зыфиорэр пчыхъэзэхахъэм къышишуагъ. Ордэйлоу ыкчи театэрэ «Кураж» зыфиорэм иактэрэу Туунэ Джамалль пчыхъэзэхахъэр зэрищаагъ ыкчи дахэу ордэ къышигуагъ.

Кіэухим режиссерым хъакъэхэр ыгъэгүгъагъэх адигэшым ехылпэгъэ фильмэр къафигъэльэгъонэу. Аш итворчествэ нахь зыщызыгъэуазэ зышонгъохэр ифильмэхэу «Черкесия. Чужбина», «Черкесия. Адыгэ Хабзэ» ыкчи «Черкесия. Возвращение» зыфиохэрэм яплынхэ алъэкъишт.

Ирина РЕЗЦОВА.



Тэхъутэмыкъое районым культурэм иофышэхэм щызэхашгъэ этнопроектыр апэрэу Псышопэ районым лъэпкъ культурэм и Гупчэу дэтым исценэ къыщагъэльэгъуагъ.



Культурэм узэфещэ

Проектым къалэу Краснодаррэ Тэхъутэмыкъое районымрэ ашызэхэшгъэх къэшьокто купэу «Адыгэхэр», инструментальэ ансамблэу «Удж», ордэйлохэу Ацумыжъ Адам, Мышъэ Азида, актерэу Клубэ Адамэ, нэмийкхэми закыщагъэльяжъо. Пэублэ концерттыр гъэтхапэм Краснодар Ѣыкъуагъ, Къэралыгъо филармониет изал чызыгъэ цыфхэм ар лъэшэу агу рихыгъ. Нэүжум къэшьуакъохэмрэ ордэйлохэмрэ Шыачэ Ѣыкъуагъэх, тапэкэ Черкесскэ ыкчи Мыекъуапэ закыщагъэльэгъошт.

— Непэ цыфхэм ашлогъэштэгъонэу ыкчи агу рихынэу къэгъэльэгъон бгъэхъазырынэр псынхагъо, — elo проектыр зыгъэхъазырыгъэ ыкчи зыгъэуцугъэ балетмейстерэу Кемрюгов Азамат. — Джары лъэпкъ культурэхэм зызыклафэдгъэзагъэр. Тикъэгъэльэгъонхэм къаахэцы цыфхэм ячыгу, ятарихъ, якультура шүлжээу афырялэр, лъэпкъ тамыгъэхэр, шэнхэр, зэхэтикъэхэр.

Псышуапэ Ѣыкъогъэ концертным еглъыгъэхэм агу къыдищэягъ. А. Кемрюговым иансамблэ угы римыхынэу Ѣытэп, аш хэтхэм яэпэлсэснэгъэ осэшхо къыфашы лъэпкъ къашъохэмкэ Урысъиет иапэрэ чемпионатэу Москва Ѣыкъогъягъэм теклонигъэр къыщидхыгъягъ. Концертным Шэхэкъеэ цыкъум къыкыгъэ къэшьокто ныбжыкъэхэр хэлэжьагъэх, къэгъэльэгъонир сыхъатитло фэдизирэ куагъэ.

Цыфхэр зэрэгэчэфыгъэхэм фэшл хъакъэхэм зэрафэрэзэхэр къауагъ шапсыгъэ Адыгэ Хасэм итхъаматэу Klaklyхыу Мэджидэрэ адигэ культурэм и Гупчэ ипащэу Хэшх Русльянэрэ. Ахэм концерттыр къэгъэльэгъон къодуу шапсыгъэхэмкэ зэрэшмытыр, цыфхэм агухэр нахь зэпэблагъэ зэрэхъуагъэхэр, Краснодар краимэ Адыгэимрэ культурэмкэ яофышэхэм язэхынныгъэхэр зэригъэлтигъэхэр ягушыгъэхэм къащыхагъэшыгъэх.

НЫБЭ Анзор.



Хъазабмэ къауфэн альэкъыгъэп

Анахь чыңпә гохъез мы дунаим тетыр къарапесыгъэм фэдагъ Мэрзанрэ Чәбәхъянрэ яунагъо. Джабгъумкіә къетаб-бэр къеңцкығыгъ плонеу йашъхъэр пщә фыжымә къахәзы, ащ ычләгъ мәкъе шъабекъе къялушъашъезэ псыхъо къаргъоу Щәхъураджә речъекъы, хъәкъе-къуакъе-хәмрә пхъешъхъе-мышъхъе-хәмрә зыхиз мәз шхъуантѣу Кьюукъимәзкіә заджәхәрәи чыжъекъе нәпльәгъум къирелзе.

Унэгүй дахэ ашлагьеү, зэ-
гурьло-зэдэлжыхэу, зыщыкэрэ
щымынэхэу Мэрзанрэ Чэбэ-
хъянрэ Блащэпсынэ дэсгыгъэх
былымыр яхьоу, шьоуу яб-
жьэмэтэмэ къадэкырэр гъу-
нэгъухэми, зэрэлжакъоуи къя-
лыжькьэу, чыгыгыбэу яхтээ йупэ

льэгъуныгъэу фырилэм гүнэ имылэу, мышхэми, шьэожы-
ем ышхырэр ежь ышхыгъэ
кышлошызэ, тегуыхъээз, ятэ-
шыпхъум (Быбэ ралоштыгъэ)
ыпшутыгъэ. Iуш цыклоу, сэ-
наущыгъэ хэлъэу, гульытэ илэу
щытыгъ нахь мышлэми, сабы-
ир ильэсихым къехугъэми гу-
щылэштыгъэп, ар лыузэу Быбэ
тельыгъ.

Гъэмэфэ мэфэ шлагуу. Жынхарзэм рифыкъягъэхэу, огум кыыштызепачъэхэрэм фэдэу пшэ фыкъхэм зыблырагъехы. Къэгъэгъе кырихыгъаклэхэм атхьэпэ зэпэлэдыжъхэу тыгъэм пэшлэхэрэм щагур къагъэклэраклэ. Сэнашхъэм ычлэгт Иэнэ хурааeu члэтым пхъэм хэшлыкыгъе шы сурэт зиlэ сабый

**Гъэпсэфыгъо имылэу Шыхъамбай губ-
гъом итыгъ: нхъэштыгъэхэм, жьо-
штыгъэхэм, лэжсыгъэр Йузыхыжсы-
штыгъэхэм акыгъугъ.**

Лутхэр къызыт! Эмхэк! Э, джэнэтын уифагъэм фэдэу къыпща-гъэхьоу. Клэхъопсыщтыгъэх насыпышлохэу, адигэ намысыр, шэн-зеклок! Э дахэхэр ахэлъэу яшъэожьыиту агуунэу. Ау ежь-хэр зэрэмшигугъяэхэу щылэ-ныгъэм къызэригъээсфагь. Клэ-лэ нахьыжъэу Мэрхъаб ильэ-сипшым итэу, Шыхъамбый цы-клюр мэзих нахь мыхъугъэу янэ дунаим ехыжьыгь.

Хэзэгүү пащхэм унашь ашын кыныгын къэральм кыфыкъо-
кынштхэр колективизациекэд дагээзжынхэй. Мылькоу, бы-
лымэу, гъот тэлкү зиэ унагьо-
хэм зэрагтэулыгъэхэр къаты-
рахыхэшь, колхозхэм, совхоз-
хэм язэхэцэн хагъээзыхъэх.
Мыразэу гуцафэ зыфашынхэрэд
дашых, янахыбэр Сыбыр ашэ.

Мэрэнэ иунагыу а бэлхэдэх кынэсигь. Ежь фэдэхээр дашихэу зызэхехым, Шыхъамбый цылкүр klaklom клоци-

щыхыи, ышыпху фихы риуагъ: «Сэ сапэ ильыр къэшлэгъуй. Мир уилэнэмэт, упсаумэ — упсаут, улээмэ — ллэшт. Мэрхъаб янэшыпхуум естыгъ». Къылорэр зыфэгъэхыгъэр тэрэзэу къыгурымылоу, щатгээу ышыпху ынэ дыкъыгъэхэмкэ къеплъыштыгъэ. Ау зыпари фемыллоштуузэ, зыкъызэпиригъази, ар унэм икыжыгъ ыкли, зэрэнэгүягъэу, чэцныкъом, зифэпненэу игьо рамыгъафэу, шхончылпеклэ къетыргухээзэ Мэрзанэ унэм раши, шүнкылым хэклоджыгъэх. Пчэдэйж нэфмышьым къаклохи, былымхэри, бжъэмматэхэри даштыгъэх, унэм къибанэхи, зыфаехэр зэклэ рагыгъэх, «унагъор зерапхъожыгъ» зыфалорэм фэдагь — Мэрзанэ иунагъо раскулачить ашыгъ. Дамышыгъэ закъор хъэр ары. Ихъакъун ригъэкъуи, ари гулсэфижыгъэ. Ыгги, ыпси етыгъэу, шу-



— Хэгъэгу зэошхор къежьагъ. Нэпсыре льырекъ чынальэр зыгъашъокъыщт лъехъэнэ къинхэм яапэрэ ильсэү 1941-р клоштыгъэ. Зэо мэшошхом ижыхъарээ адыгэ чынальэми къинэсыгъ. Лы чьэпхъыгъэхэр пыймехъаджэм зэрэпэуцужыыштхэм яштыпкъэ рапхылгагъэу зэяуплэм լутыгъэх. Бзыльфыгъэхэр, нэжъ-лужъхэр, къэлэццыкъухэр арых унэгъю юфи, губгъю юфи зыгшъе ифагъэхэр. Зэкъэ зыфэлажъэштыгъэр теклоныгъэр къидэхыгъэныимкэ заом լутхэм լепылэгъу зэрафэхъуштхэр арыгъэ. Техникэу ялагъэр зэрэма-къэм къыхэкъяу, заом щымылэхэу шы зырызэу къэнагъэхэр, чэмхэр, цухэр агъафедэштыгъэх, ахэр аклешлгагъэхэр къещхыми, къесими зигъю губгъю юфшэнхэр агъацаклэштыгъэ.

шыхбамыйн иамал кызырхъэу нахынжъхэм ашлэрэр зэрдишиштыйн пылтыгъ, бжыхъэ чыныи, гъэмэфэ жьоркы имылэу трактористхэм прицепщикэу ягъусагъ, пхъэлашеми тесыгъ, сялкэм тетэуи пхъэхэ хъуми адэпхъагъ. Чэхи мафи шүзэхэхкоклажыгъэу хъамэм тель лэжыгъэр укъэбзыгъэ-

Пчэдыжь нэфмышъым къаклохи, бывымхэри, бжыэмэтэхэри дацыгъэх, унэм къи-
банэхи, зыфаехэр зэкІэ рапхыгъэх, «унагъор-
зэрапхъожьыгъ» зыфаіорэм фэдагъ —
Мэрзанэ иунагъо раскулачить ашыгъ.

нымкэ, гъэгъушыгъэнимкэ
лэпийэгүй афэхьуষтыгъ. Заом
лашэр щилгъынымкэ джыри
ыныбжь имыкъуягъэм, хъа-
забэу ашц цыфхэм къафихы-
рэр, ахэм яхъэдэгъэ мухыхъжь-
хэр мафэ къэс ынэгү къэтигъэх.
Ахэм игулыти, изэхэшыгыни
нахь чан ашыгъэхэу, иакъыли
къыхагъэхьуягъа заор аухын-

Зэоуж лъехъанри къин дэдагь. Сыда пломэ заом хэклогдагьэр бэ, ишьыгъо мыхуяжь къэкъуагъэм фэдагь. Псаоу къекъожынэу зинасып къыхъыгъэхэми уяхъопсэнэу щытыгъэп. Ахэм улгъэшхохэр зытельхэу,

тыркью атешагъэхэм ыгъэгу-
мэктэхэй ахэтыгъэр мэктэгъэл.
Ау сыда пшэштийр? Упсэн,
заом зэхигъэтэкъогъэ посту-
ри зыпкь игъэуцожыгъэн фе-
дягъэ. Ар анахъэу къэ-
зыгъэхъыльзэштигъэр
цыфмэ ашхыщтыр
зэrimыкъущтыгъэр, зы-
щальэн зэрэштымы-
лагъэр ары. Аш паэ
хэкъыпэ закью щыла-
гъэр чыгум игъэбэжку-
ары. Ини, цыкъу aiэ
зэктэдзагъэу сидрэ-
юфи агъэцаклэштыгъэ.
Лэжъаклохэм бригадэм

тет унэм зыщаагъэпсэфмэ, ялофшлэн падзэжьэуи бэрэ кыхэкъыштыг. Гъэпсэфыгъо имылэу Шыхъамбый губгъом итыгъ: пхъэштыгъэхэм, жъоштыгъэхэм, лэжыгъэр лузыхыжыщтыгъэхэм акыгъуг. Бжыхъэм икъихъагъум Iахыилхэмрэ гъунэгъухэмрэ зехахъэхи, уарзэ ышьхэ тельзэу унэ цыкly фашыгъ. Ежь Шыхъамбий къылötэжыщтыгъэ: «Чэщи мафи губгъом ситыштыгъ, бжыхъагь. Унашхъэр згъэтэрэзыжынэу уахьтэ къызэрэсфыхэмыгъэкырэм къыхэклэу ошхэу унэм къыклэшхыщтыгъэр мыл хъужыгъэу, джэхашъор тещтыкыгъэу унэм сихажыштыгъ. Сымыцфэнльтэным пае мылым сырчыэти, пэлкорым зыхэзгъэуклорэжеэйзэу бэрэ къыхэкъыштыгъ. Пчэдүжкын хъэдэнхэу зэрэчынэм къыхэклэу мыгъушыжыгъэхэр зэрэцынхэу зэцэгыгъ лякъохэр щазмэхэм арыслхъажхъэти, губгъом юфышлэ сыкложыщтыгъэ».

Шынхамбый лылпкым зеү-
цом, илахыыл лылжым зэри-
шалыг къеушьыигү: «А сиклал,
икъунба уизакъозэ пщэчыгтээр.
Гүйсэ горэ зэгъэгъоти, адрэ
унагъомэ афэдэу ори цыкly-
цыкlyз упсэун, уинасып икъэ-
клоғъу». Бэ темышлэу кіэлэ
ишигъе нэ шхуантэмрэ гүнэгъу
къуаджэм щыщ пшьэшьэ ныб-
жыкыкэ дахэу Фыжкэ яждэгу
чылэм дэсхэр щыджэгугъэх,
щыуджыгъэх, хьохуухэр афалыа-
гъэх. Цыфыгъе дахэр ахэльэу,

зэгүрьёныгъэр азыфагу ильзэу, шэн-зеклоктээр тэрээхэр яльфынгъэхэм ахалхъянхэм пыльхэу нэбгыритур зэдэпсэущтыгъэх. Сыд фэдизэу щылактээр къиньыгъэми, чыплэ зэжкуу итыгъэхэм, щысэ атепхынэу нэбгырий зэдаплууг — къэлихрэшшьшынтуурэ. Къэлэе гаджэхэри къафэрразэхэу, ядахэ нэмыхирамыгъялоу яльфыгъэхэр еджаплэм чысигъэх. Яцыктугъом къыщегъэжъялагъэу тофым щымыщинынэхэу, зэдэлэптыгъэхэу, янахынжъхэр алтыгэхэу, нахынкъэхэм афэсакхэу янэрэ ятэрэагъасагъэх.

Шыхъамбый елъэкѣыфэ губ-

гъом щылэжьагъ, ылэрэ ылъакъорэ зынэмсыгъе чыпілэ колхоз губъошхом илъыгъепштын. Ежъ ихэтэ шылыкъем фэдэу фэгумэкіеу, ыгурэ ылсэрэ етыгъэу ильашлэ къыхыыгъ.

Апэрэ мафэу Кіэмешхэм яунагы сызыхъагъэм къыштегъэжъагъэу сипщ игуфэбэныгъэ зэхэсшлэг. Хъалэлэу, фэбагъэу ынэмэ къакхырэмрэ ицыф гъэпсыкіэрэ зэдиштэжхэу, цыхъэ зыфыуигъэшлэу щытыгъ, сэри «папэкі» седжэштыгъэ. Тэ тиунагъюкі къалэм тыдесыгъэми, чылэм тыклоу сэльэгтуфэ сшыабэ дашлэштыгъ, ыгу ихыгъэу, чэфэу кызыэрэтпэгъокырэм сыйфээштыгъ.

Лъэныкъо пстэумкъи пап щылэнгъэм ыпсыхъаг. Нытыхэмкъе анахь бэлахъышоу, анахь щэчыгъуаеу щылэр уильфыгъе чэунэныр ары. Ашкъе бэ ыщечыгъэри: ыкъуиц (сэсишхъэгъуси ахэтэу) ыгъэтильлыжыгъэх. Зы цыфым тыйдэ кырихыщта афэдиз къарыурэ щэлагъэрэ?! Ау, сыйд фэдиз хъазаб ыщечыгъэми, илъягъэу кызхимыгъэшэу, сыйд фэдиз чыпиле къин итыгъэми, зэрэадыгэр зыштимыгъэгъупшэу зэрэццыфышоу къэнжжыгъ. Ыгукъе ыщечырээр тэ, къыпэблагъэхэр ары, къызгурьиштыгъэр.

Колхозхэр зэбгырызынхэй зырагъяжьэм, ежхэм яунагьо-кэлэгээ къатефэжьыгэ чыигур къа-лахыхын, гъэпсэфыгъо ямызэу ыкъуитлурэ ежыррэ дэлэжьа-гъэх, джы къызнэсыгъэми фер-мер-предпринимательхэу ыкъо-хэм тоф ашлэ, Налыйрэ Хье-самбыйрэ ятэ ильягьо рэклом. Заурбый Адыгэ къэралыгъо къэшьокло ансамблэу «Налмэ-сим» ильэссыбэрэ хэтыгь, джы пенсием щыл. Үлхүү нахьыжъэу Нафсэт АГПИ-р къуухи, къэлэ-гъаджэу тоф ышлаагь. Үлхүү нахьыкээ Фатимэ ищтхъу аригъялоу банкым тоф щешлэ.

Гээшэг гъогушо къэзыкүгээ
Клэмэш Шыхамбый гъэхъагъэу
илагъэхэм яшыхьатэу къэралы-
гъо тын лъаплэхэу маклэп къы-
фагъэшьошагъэр. Ахэм ащи-
щых: Жыгъо Плъыжым иор-
ден, Лэжъэкло Быракъ Плъы-
жым иорден, «Щытхум и
Тамыгъ» зыфиорэ орденыр,
«Хэгъэгу зэошхом ильэхъан
ювшлэклэшшу кызызэригъэлгъуа-
гъэм пай» зыцэ медалыр ыкы
фэшхъяф юбилейнэ медаль
пчъагъэ. Джащ фэдэу СССР-м
инароднэ хъызмет гъэхъагъэу
шишыгъэхэм алае ВДНХ-м
итыжьын медали къыратыгъ,
щытху тхыль пчъагъэхэмки
хадаунчайчын.

Шыхъамбый зыщымы! Эжъыр ильесиц шлэхэу хъущт. Ау непэ къынэссыгъеми псаоу къытхэтэу къытщэхъу. Фэбагъэу, дэхъаэу къытпигъохыгъэр егъашин тщыгъупшэштэп.

**КІЭМЭЩ Фатим.
Гъэзетэу «Адыгэ макъэм»
илюфыш!**

ИСКУССТВЭР — ТИБАИНЫГЬ

«Нохчом» узышпещэ

Чеченским и Къералыгъо фольклор орддыю ыкчи къэшьокю ансамблэу «Нохчор» зызэхащагъэр ильэс 25-рэ зэрэхъу-гъэм фэгъэхыгъе концертхэр Темир Кавказым, Къыблэм, нэмикхэм ашэклох. Лээпкъ искуствэм итарихъ цыфхэм нахышюу ягъешэгъенимкэ пчыхъэзэх-хъэхэм мэхъэнэ ин яэу зэхэшаклохэм алтытэ.



Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо академическэ къэшьокю ансамблэу «Налмэсым» и Унэ «Нохчом» иконцерт щыкгуагь. Зэхахъэм чечэнхэр, дагыстанхэр, ингушхэр, урысхэр, адигэхэр, къэндзалхэр, осетинхэр, лэкыиб къэралыгъохэм къарыкытъэхэр, фэшхъафхэр щытлэгъутгъэх. Къашьохери, ордхэри агу рихыгъэх, бэрэ йэгу афтеугъэх.

«Нохчом» игимнкэ концертыр къызэуахыгъ. Хорым орддыр къыгуагь, Ахымэд Дукацаевым къыхидзагь. Къашьюу «Псынэкіэ-

чым дэжь» зыфиорэр Чеченским инароднэ артисткэу Марет Байсаровамэр Лом-Али Шахбивымрэ къашыгъ. Къашьохэу «Күшхъячэлэс клаэр», бжыхъэ пклашьхэм афэгъэхыгъэр, фэшхъафхэр гъешэгъоных. Шуашхэр дахэх. Нэфынэу къатепсэрэм къегъэжьоух. Пшашьхэр ишыгъэх, джанхэр нахыбэрэмкэ фыжышьох, уцышьох. Джэнэ клако пшашьхэм къызышальэрэп, алъапхэм джэнакхэр анэсих. Хульфыгъэ къашьохэр артистхэм къагъельягъохэзэ, узышпещэ. Жыыр аклэт,



Сурэтхэр зэхахъэм къышытетхыгъэх.



псынкіэу загъазэ, мэшуачэм фэдэх.

Пэсэрэ лъэхъаным къыхыгъэ шуульэгъуу къашьохэм лъэпкъ шэн-хабзэхэр къыралотыкыых. Пшашьэр хульфыгъэм зэрэу-клаэр, гуфэбэнгъэу зэфырээр, «Іэуж» зыфиорэ тыныр зэрагъэфедэрэ, нэмикхэри Кавказым ильэпкхэм яшылэнгъэ щыщих. Хульфыгъитур зэпэуцугъ, зыпшашьэр шу альгъу, куачэкли, лашеки купхэр «зэдэгүүшьи...» Пшашьэм сыда ышшэштийр?

Лытэнгъэ зыфашире хуль-

фыгъэу зыныбжь хэкютагъэр зэээрэ клаэрхэм къахэхъе, егъэрэхъатых. Лээпкъ шэн-хабзэхэр зэкими ашьэ агъеуцу, клаэрхэр мээсэжых. Пшашьэм ыгурихырэ клаэр къыхехы. Иашеки зэпэуцугъаэхэр зэшлүжых, зэдэуджых...

Унагъо зышшэйт пшашьэм иордхэри гуригъошуух. Ипсэльыхъо нэпльэгъукэ рилорэр гушигъэкэ къыфэлтэштэп. Шулъэгъум ыбзэ шэн-хабзэхэм къапкырыкэу зэрэштыр, орддыр кочиэ лээшэу гъашэм зэрэшагъэфедэрэ артистхэм үүпкэу къагъельягъо. Хульфыгъэхэри, бзылъфыгъэхэри гоощигъэхуу орддыр къизэралорэми уегъегупшиисэ.

Шонтонырлыр аягъэу пчагум къихъэгъэх клаэрхэм ялэпэлэсэныгъэ уегъегушо. Орэд къало, къешьох, спортышхом хэхъэрэе дэзгыгохэр дахэу къагъельягъо.

**Зэхэзыщагъэр
ыкчи къыдзыгъэхъирэ:**
Адыгэ Республикаем лъэпкъ Иофхэмкэ, Иэкыиб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгүхэм адырэй эзэхынгъэхмкэ ыкчи къебар жыгъэм иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестянскэр, 236

**Редакциер
зыдэшыгъэр:**
385000,
къ. Мыекуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приимнэр:
52-16-79,
редактор шъхьаїэм игудзэ:
52-49-44,
шъэдэгъыж зыхырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урсыые Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъетынхэмкэ ыкчи зэллыгъи-Іэсикэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэгъэшьи, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаухутырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекуапэ, ур. Пионерскэр, 268

**Зэкіэмкі
пчагъэр
4023**
Индексхэр
52161
52162
Зак. 877

Хэутыним узшыкыїтхэнэу щыт уахътэр Сыхыатыр 18.00
Зыщаухутырэр Сыхыатыр 18.00

Редактор шъхьаїэм
игудзэр
Дэрбэ Т. И.

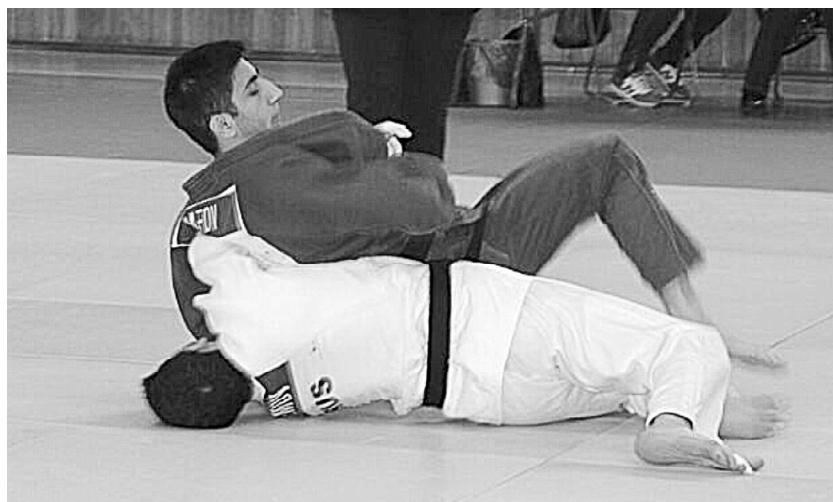
Редактор шъхьаїэм
игудзэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэгъыж зыхырэ секретары
**Хъурмэ
Х. Х.**

ДЗЮДО

Якъулайныгъэкэ къахэцыгъэх

СССР-м спортымкэ имастерэу Геннадий Недвижнэм фэгъэхыгъэу дзюдомкэ шлэж зэнэкъокуу Ростов хэкум икъалэу Новочеркасскэ щыкгуагь. Хэгъэгум ишьольыр 15-мэ ябэнэкъуу 170-рэ алтырэгъум щызэулагъ.



— Зэнэкъокуур я 18-у зэхажагь, — кытгиуагь Адыгэ Республикаем дзюдомкэ ихэшьылкыгъэ командэ итренер шъхъаэу, Адыгейим изаслуженэ тренерэу Бастэ Сэлым. — Тиреспубликэ щаплугъэхуу Краснодар краим фэбэнгэхэри бэ мэхъух. Хагъэунэфыкыре чыпэлэхэр къыдэзыхыгъэхэм ялэпэлэсэнгъэ зэрэхягъхэрэй къаушыхъатыгъ, якулайныгъэкэ къахэцыгъэх.

Килограмм 60-м нэс къэзыщэчыхэрэй якуп Пашю Алый апэрэ чыпэлэхэр къыцыхихыгъ. Мерэм Дамир джэрэ медалыр къыфагъэшьошагъ. Щыгъущэ Амир, кг 66-рэ, дышшэ медалыр къыхыхыгъ. Краснодар краим фэбэнгэгэ Пэрэнъюу Анзор, кг 73-рэ, апэрэ чыпэлэхэр къыдихыгъ. Аш итренерэу Андрей Головодын Адыгэ къэралыгъо университэтим физкультурэмрэ дзюдомракэ и Институт къыуухыгъ. Адыгейим ибэнаклоу Нэгие Бисльян, кг 73-рэ, яшэнэрэ хульфыгъ. Акъущэ Чэрым, кг 81-рэ, гу-

нэгъу Краснодар краим фэбэнагь, апэрэ чыпэлэхэр къыфагъэшьошагъ. Адыгейим щыщэу Туллэрэ Айдэмыр, кг 81-рэ, яшэнэрэ чыпэлэхэр къыхыхыгъ. Тиреспубликэ фэбэнэгъэ Ингуш Владимир, кг 90-рэ, ятлонэрэ хульфыгъ. Стимэ Азэмэт, кг 100, ятлонэрэ чыпэлэхэр къыдихыгъ. Адонис Порфириев, кг 100-м къехъу, апэрэ чыпэлэхэр къыхыхыгъ.

Хагъэунэфыкыре чыпэлэхэр къыдэзыхыгъэхэм ятренерхэр: Нэпсэу Бисльян, Акъущэ Бисльян, Хъакурынэ Дамир, Роман Оробцов, Андрей Головев, Беданыкъо Байзэт, Мэрэтикъо Щамсэт, Акъущэ Мыхъамод, Туллэрэ Аскэрбый, Александр Коновалов, Бастэ Сэлым.

Щыгъущэ Амир, Пэрэнъюу Анзор, Акъущэ Чэрым, Адонис Порфириев Урсыые спортымкэ имастер хульфыгъ. Бэнаклохэм, ахэр зыгъэсэргэ тренерхэм тафэгушю, щытхуу къахырэм хагъэхъонэу афатэло.

Сурэтим итырэ: **Пашю Алый теклоныгъэм фэбэнэ.**

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЪ Нурбай.

